

Observatoriulu ese de doue ori in
septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
assemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redactiu-
nea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 3.

— Sibiu, Mercuri 7/19 Ianuariu. —

1881.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“.

Diariu politicu, national-economicu si literariu:

pe anulu alu IV-lea

carele se incepe cu 1/13 Ianuariu 1881.

Apropiandu-se finea anului curente, deschidemu
prenumeratiune noua la diariulu nostru, totu pe
langa conditiunile cunoscute de mai inainte.

Pretiulu de abonamentu este:

In laintulu monarchiei pe 12 luni 8 fl., pe
6 luni 4 fl. v. a.

In strainatate 22 franci pe 12 luni, 11 franci
pe 6 luni, din cauza cà de unu anu incóce porto
in afara, in locu de a scadá, s'a mai adaosu
cu $\frac{1}{3}$ din ce fusese până atunci.

In Sibiu pretiulu este 3 fl. 50 cr. pe 6 luni;
dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Fiindu-cà nu ne convine a tipari prea multe
exemplarie de prisosu, rogamu pe dnii abonati, cà
se binevoiesca a inainta oo. adrese si pretiulu pre
càtu se pòte mai curendu, ceea ce se pòte mai
usioru prin mandate (asemnatiuni) postali, de a
dreptulu la redactiune in Sibiu. Piat'a mica
Nr. 27.

Adresele se fia scrise curatu, cu caractere
clare, si dupace statiunile de posta se inmultiescu
mereu chiaru si pe la sate, in prea multe casuri
este neconditionatu necessariu a se insemna si co-
mitatulu respectivu.

Redactiunea.

Totu finantieie Ungariei.

Amu vediutu opiniunea lui Ludovicu Kossuth
despre finantie Ungariei (Obs. Nr. 1); se vedemu
ce mai dicu despre acelea si altii, cari sciu se vor-
besca fòrte bine in cifre statistice, dupace 'si iau
ostenél'a de a le cercetá si compara cu de a me-
runtulu. Si fiindu-cà, de câte ori e vorba de in-
posite sau contributiuni, de taxe si accise, de
timbre si marce si de nenumerate alte dari si
exactiuni, totudeauna se face apellu totu numai la
pung'a nóstra a tuturoru, de regula cu amerintiari
de executiune, de aceea tóte informatiunile in acésta
materia trebue se ne interessedié pe toti.

In mai multe diarie cerculédia unu studiu de
finantie unguresci, alu lui Bela Weisz, care
arata din registrele publice, in ce proportiuni au
crescutu inpositele directe in Ungari'a, in-
cependu numai dela 1838 până la 1877 adeca in
40 de ani. Progressiunea este infricosiata, daca
o vei judeca, cum si trebue se o faci, din periodu
in periodu, in legatura strinsa cu legile de atunci
si cu tóte celelalte inpregiurari sociali. Asia dara.

Din Ungari'a s'au platitu intre anii 1837 si
1847 contributiuni pe fiacare anu totu numai câte
20 milióne florini m. c. Aci trebue se reflectamu,
cà până in a. 1848 aristocrati'a si clerurile nu
plateau nimicu la statu; mai erau si alte clase
scutite de ori-ce contributiuni.

Dela 1848 până la 1857 adeca sub domni'a
austriaca, s'au scosu din Ungari'a in terminu
miliolociu câte 58 milióne fl.; acum inse nu mai
era nici-o classe de ómeni scutita de portarea
sarcineloru statului, si repartitiunile de si nu se
faceau exactu in lipsa de unu catastru bunu si de
alte conditiuni absolutu necesarie, totusi se luasera
multe mesuri mai juste, mai egalitarie cà se dicemu
asia, ceea ce se cunoscea si din inpregiurarea, cà aristo-
crati'a unguresca nu voiá se platésca inpositele, până nu
le mergea executiunea in casa. Intre anii 1858 si
1868 dupace s'au mai luatu si alte mesuri egali-
tarie, contributiunea directa crescú pe anu la 85

milióne, in care nu se coprindea arunculu desdau-
narei urbariale (rescumpararea iobagimei). Sbierate
si spectacole mari se facura din caus'a acelei cres-
ceri, si guvernulu centrale din Vien'a respundea cu
totulu indesiertu, cà éca, a portatu resbóie grele
si nefericite, cà a introdusu multime de reforme
cerute imperativu in interessulu poporatiuniloru;
drumuri asternute, cali ferate, regulari de riuri
pentru navigatiune si castigare de teritorie pentru
cultura, justitia buna, precum nu a fostu nici odi-
nióra in Ungari'a si altele multe.

A venitu dualismulu cu promissiuni farme-
catórie, in càtu toti gagautii credeau, cà pre langa
desfiintiarea monopóleloru si anume scaderea pre-
tiului sarei, voru scadea si darile directe celu mai
puçinu cu $\frac{1}{3}$ parte. Dara Bela Weisz documen-
tédia cu cifre oficiali ceea ce sciamu si noi cu
totii din trist'a esperientia, cà sum'a remasa de
austriaci la 85, milióne sub dualismu a crescutu
dela 1868 mai antaiu successive cu 15 milióne,
adeca la 100 milióne, care apoi s'a totu adaosu,
pàna ce s'au facutu 142 milióne directe, prin ur-
mare cu 57 milióne mai multu decâtu se platea
sub austriaci. Adaoga si celelalte dari indirecte
si alte venituri in suma de 100 până la 112
milióne pe anu, si vei avea sum'a de 240 până la
252 milióne pe anu.

Ci daca acésta sistema fatala s'ar ajunge
macaru cu atàta; vede inse tóta lumea si o scie
din budgetele celoru 13 ani din urma, cà nici-
unulu nu s'a inchiaietu fàra deficite infricosiate.
Pre candu ambele parti ale imperiului, adeca mo-
narchi'a intréga avea unu budgetu de 410 până la
420 milióne, lumea strigá in gur'a mare. Se pòta
ea tacé astadi, candu dela 21 milióne locuitori ai
statului Austriei proprie se scotu aprópe 400 mi-
lióne, fàra a se ajunge nici cu atàta, éra dela
15 $\frac{1}{2}$ milióne din Ungari'a, Transilvani'a si Croati'a
se storcu 254 milióne?

Ni se rodu mereu urechile, cà se facu in-
vestitiuni, ameliorari, institute, cali ferate s. a.
care tóte costa sute de milióne, si voru fructifica
mai tardiu, preste 5—10—20 de ani. Buna vorba;
scimu si noi ce sunt investitiunile si vedemu fructele
loru minunate — in alte staturi, numai nu in
statulu acesta, cà-ci anume investitiunile facute de
propagand'a magiarisarei, noi unii le tñemu de
milióne aruncate in apa. In càtu pentru celelalte
investitiuni, nu are nimeni se judece cu patima si
preocupare, ci numai se caletorésca in alte tieri
straine, se compare pe cele unguresci cu ale altora,
pentru-cà se judece dreptu, in cunoscintia de lucru.
Cunóscemu diarie unguresci, care ne marturisescu,
de si cu amaratiune sufletésca, cà chiaru Russi'a
a esitu cu epoc'a civilisarei departe inaintea Un-
gariei si nu preste multu va ajunge si pe Austri'a.

„Majoritatea suverana pòte calca legile.“

Apoi se te mai miri, cà socialismulu si comu-
nismulu face si in Ungari'a pasi atàtu de iuti?
„Pester Lloyd“, celu mai mare diariu din acestu
statu, inse si celu mai arogantu si celu mai egoistu
din tóte diarele unguresci câte esu in limb'a
germana, amestecandu-se deunadi in certele si ur-
giile ce domnescu intre germanii si slavii din pro-
vinciile austriace, observá intre altele germaniloru,
se nu mai strige atàta contra majoritatiei actuale
din parlamentulu austriacu, daca acésta schimba si
calca legi, pentru-cà prè candu se aflau panger-
manistii in majoritate, totu asia au facutu si ei.
Cu acésta „P. Lloyd“ nu ne-a spusu nimicu nou.
Fiindu inse vorb'a de unu casu, candu nemtii cu
obstinat'a loru opositiune aru constringe pe mini-
steriu, cà in locu de a'si da elu dimissiunea, se
dissólva parlamentulu si se dispuna alte alegeri,
ací apoi se intréba „P. Lloyd“, daca este permis
ministeriului si majoritatiei cà cu ocaziunea

nouelor alegeri parlamentarie se calce preste legi,
anume preste legea electorale, se se puna pe intrige
si seductiuni, se sara tóte gardurile, numai cà se
castige éراسi majoritate prin alegeri. Elu isi raspunde
cu unu categoricu Da, dicundu cà majoritatea
fiindu suverana din natur'a sa, pòte si are dreptu
se calce legile până in momentul candu scapata si
remane in minoritate.

Se nu créda nimeni, cà acésta doctrina bar-
bara, immorală, antichristiana, perversa si in gra-
dulu supremu periculósa ar fi numai a desu cita-
tului diariu; cà-ci ea este fòrte latita in totu
coprinsulu Ungariei si aplicata in viétii practica
in mii de casuri. Aceea ce camu surprinde in
casulu de faciă este, cà lui „P. Lloyd“ nu'i mai
este rusine a declara in audiulu lumei, cà in po-
litic'a ce reprezenta elu, nu pòte fi vorba de morala
asia precum o intielegu ómenii de consciintia si
onóre. Doctrina cà acésta sunt o formala declara-
tiune de resboiu, facuta libertatiloru publice, liber-
tatiei individuale, prin urmare pazei publice; ele
sunt o provocare necalificabile la forti'a fisica, re-
belliune contra adeveratei majoritati a locuitoriloru
patriei.

Citindu unele cà acestea in primul diariu
din Ungari'a, nu te pòte prinde nici o mirare,
daca de alta parte diarele opositiunei Kossuthiane
le ilustra si constata cu casuri si exemple, precum
sunt si cele publicate in „Ellenzék“ din 15 Jan.

Fiinducà agitatiunile electorali s'au si inceputu,
numitulu diariu voindu a'si prepara pe publiculu
seu, face mai multe descoperiri puçinu cunoscute
din trecutu, trece apoi îndata la intrigele actuali.
Din acelea vomu insemna si noi aici câteva.

Pe candu era com. Juliu Andrassy ministru-
presedinte, isi facea majoritati prin manierele sale
maiestre de a tracta cu ómenii. Dupa elu comitele
Lonyay, luptà cu pungi de bani. Ambele acestea
midiulóce le au aplicatu successorii lor in alegerile
din anii 1875 si 1878. Bani, functiuni, distinctiuni,
decoratiuni au jocalu totudeauna rola mare, éra
la clasele inferiori au ajutatu betiile. Asta-data
se mai aplica o mesura: intimidarea, infricarea*);
intre altele tragédu clopotulu de alarmu, cà éca,
daca nu veti alege totu numai candidati ministe-
riali, vinu rosii antidinastici, tótudata comunisti
si petrolisti, cari de voru avea majoritate in dieta,
au se restórne tóte, tronul, proprietate, religiune si
se scalde tiér'a in sange. Pàna acuma mesurile
preparative ale guvernului, relative la alegeri, curgu
in secretu, cum? spunu totu kossuthianii. Prefectii
sunt (cà si pe airea) agenti agitatori pentru alegeri.
Multime de persóne misteriose, necunoscute, apparu
in Budapest'a, chiamati, trimisi, veniti si de buna
voi'a lor, adeca spre a castiga ceva, cu conditiune
cà voru tinea cu ministeriulu actuale. Multi castiga
ceea ce cauta, la mai multi li se promitte marea
cu sarea, mai totu lucruri de care nu li se potu
da; li se promittu inse, pentru-cà dupa alegeri se
remana cu gurile cascade, miranduse de pacalitur'a
ce li se va fi intemplat. La cei cari nu se supunu
vointiei celoru dela putere, li se intempla multime
de neplaceri, insulte, resbunare (zsarnok boszuját),
aroganti'a ómeniloru inganfati (gögös ember dölyfét),
amanarile processelor (pörhalasztást), bataia de
jocu etc.

Acestea despre agenti (kortes) si alte persóne
private. Aceleasi foi kossuthiane inse descriu si
pe miriadele de alegatori cu colori totu asia de
negre dicundu, cà credintiele publicului alegatoriu
aru fi atacate de unu verme spurcatu alu demora-
lisatiunei, alu coruptiunei; cà-ci adeca alegatorii in
statulu Ungariei credu asia, cà totu ce statulu e
datoriu, ce e obligatu se faca pentru poporu, guvernulu
ce se va fi aflandu la putere, nu'ti face până nu'ti
vei vinde lui consciintia si convictiunea ta politica,

*) Asia! Numai astadata? La tóte alegerile.
Red. Obs.

cu alte cuvente: se facemu tóte pe voi'a gubernului, bunu reu ori cum este acela, pentru-cá se faca si elu cate-ceva, pe voi'a nóstra. Adeca mai pe scurtu, servilismulu celu mai gretiosu.

„Ell.“ cauta si causele si calea, pe care s'a incubatu si inradecinat a cea coruptiune si portare de sclavi, si elu o afla in nenumeratele abusuri, violentie, calcari de legi, defraudari de bani si averi publice, fara a fi descoperite si pedepsite, decâtu numai prea puține. Cei mai multi se temu, cá nu cumva se cada din gratia; unulu isi teme processele, altulu liferatiile sau arend'a vreunei mosii de ale statului, cá daca nu va vota cu gubernulu, contractulu i se va resilia. Multi au fetiori esiti de pe la facultati si se temu tare, cá nu voru fi aplicati nicairi. Cutare comuna nu mai póte ambla pe unu drumu desfundatu de candu cu potopulu lui Noe; comitatulu a decisu se'lu faca, dara confirmarea nu va veni până dupa alegeri. Multime de alti ómeni au remasu in restantie pe cátiva ani cu contributiunile si daca nu aru vota pentru candidatulu ministrului, executiunea pe capulu loru este mai multu decâtu sigura, le voru vinde la toba boii, caii, cá dnii vicespani si solgabirai (viceprefecti si subprefecti) sunt ómeni potenti. Cete întregi de proprietari voiescu se'si comassadie mosiile asia, cá totu ce este mai bunu si mai fertilu in hotarulu comunei, se le remana loru, éra mojiicii se capete ripe, déluri, locuri baltose sau petróse; daca inse nu voru da votulu loru la candidatii de poruncéla, proiectulu loru de comassare se va cassa.

Intre acestea inpregiurari si altele o miie cá acestea, de convictiune politica la alegatori nu póte fi nici-o vorba. De aceea kossuthianii numescu alegerile dietali „unu tergu, o trafica scárbósa, unde fiacare consciintia are unu pretiu ficsu (egy undorito vásár, hol minden lelkiismeretnek meg van a maga ára szabva).“

Acesta este comentariulu datu de kossuthiani doctrinei afurisite din „Pester Lloyd“; dara totu acestea sunt si argumentele, cu care ei invita pe alegatorii romani, cá in periodulu ce vine, se 'si dea voturile totu numai la candidati de ai lui Kossuth. Vomu pune si acésta cestiune din partea nóstra cátu mai curendu la ordinea dilei; atunci apoi va avea si „Alegatorulu“ din Bucuresci respunsulu cerutu in Nr. seu din 30 Decembre st. v. relative la faimele inventate (scornite) de cátra corespondentii ardeleni in „Augsburger Allgemeine Zeitung“ si in „Pesti Naplo“ despre planurile romanilor de a participa la alegeri asia si pe dincolo, precum si despre certele loru electorali, de care până in ór'a ce scriemu acestea, nu vei afla nici-o urma.

Ungari'a si Croati'a.

In diet'a Ungariei se luara mesuri, pentru cá asia numit'a deputatiune regnicolara (comissiune internationala) se se intrunésca de ambele parti, spre a redacta unu proiectu de lege relativu la incorporarea teritoriului granitariu si defigerea numerului deputatiloru in proportiunea, in care se inmultiesce poporatiunea Croatiei. Proportione? Dara ministrulu Tisza declarà rotundu, cá nu se va invoia o proportiune cá aceea, si unguriloru placu acea vorba a lui atátu de multu, in cátu chiaru si deputati din opositiune ilu aplaudara. Cu unu cuventu, ungurii nu voru se le viie dela diet'a din Agramu 60 deputati in diet'a loru, dupace si 34 le insuffla respectu.

Ce dicu inse croatii la acea manifestatiune ungurésca? Ei se provóca puru si simplu la legea de inpaciure din 1868 si la cea din 1873, in care este prevediuta curatu proportiunea drépta in casu de incorporarea granitiei. Asia dara „Obzor“, diariulu celu mai cititu si mai respectabile din Croati'a, declarà din partea natiunei sale, cá decâtu se se abata dela proportiunea drépta, sunt mai aplecati se curme orice participare la diet'a ungurésca, cu atátu mai virtosu, cá croatii vedu bine, cátu de multu genédia pe unguri presenti'a deputatiloru croatii, si cá de alta parte croatiloru nicidecum nu le convine, le e preste mana a participa la desbaterea unui legionu de legi, care nu au a face nimicu cu Croati'a autonóma, care si-le face ea insasi legile sale. Se cere inse cá se se tie nexulu, legamentea istorica cu coron'a Ungariei? Prea bine, respundu croatii: éca delegatiunile austro-unguresci; dupa modellulu acelora se se infintiedie si delegatiuni ungaro-croate, sau cum ai dice, unu parlamentu mutu, in care se comunice unii cu altii numai in scrisu, prin nunturi, dupa cum se numescu in stilulu diplomaticu vechiu, si prin voturi. Ungurii se apàra si de

acésta modalitate dicundu, cá vedu ei bine ce vreu croatii, se incorporedie si Bosni'a, dupa aceea se se rupa cu totulu de cátra Ungari'a. Cu alte cuvente: dualismulu spargënduse, loculu lui se'lu ocupe federalismulu, sau monarchi'a compusa din diverse staturi sau grupe de provincii: Austri'a, Boemi'a cu Moravi'a si cu Silesi'a, Ungari'a cu Transilvani'a, Croati'a până la marea adriatica.

Destulu atàta, cá cestiunea croata si cu ea cestiunea dualismului e pusa éراسi la ordinea dilei.

— Despre numerarea poporatiunei aflamu in diarie multime de sciri, la care romanii le dicu baltiate; din tóte inse nici-una nu bate asia la ochi cá scirea autentica despre cassarea totala a numeraturei facute in arondismentulu (despartimentu, parte, colóre) alu X-lea chiaru din capital'a Budapest'a. Se vede cá barbari'a in cea parte a capitalei este asia de mare, in cátu cei mai multi locuitori ori cá n'au intielesu rubricile, séu cá ei nu sciu ceti si scrie. De altmentrea „Hon“ asigura, cá in capital'a unita, cum e compusa prin o lege mai noua din ambele capitale, cu tóte suburbie si apartinentiele loru, numerulu locuitoriloru se apropie la 350 de mii. Revisiunea acestei operatiuni mari va dá birouriloru statistice fórte multu de lucru.

Unu focu cumplitu a fostu in 14 Jan. la Budapesta. O fabrica mare de lemnaria, cu machine multe manate prin vaporu, au arsu de cu sér'a dela 9½ óre până demánéti'a. Daun'a e fórte mare.

Austri'a.

— Vien'a 14 Jan. In cabinetu se facu o modificare partiala; doi ministrii isi detera dimisiunea si in loculu loru Maj. Sa denumí pe br. Pino la comerci, pe cechulu Prazak la justitia.

Adunarea de tierani dela Lintiu cá de trei mii persóne, a decursu in tóta linistea si regul'a. Norocu mare pe densii, cá au fostu fórte puçini de aceia, cari se le fure timpulu cu declamatiuni lungi cátu o di de véra, cu frase neintielese, cu sofisme captiöse, precum se intempla pe la cetatile mari, pe unde asia numitii oratori se intrecu in polilogii lungi si late, spunendu in câte 3—4 óre ceea ce aru potea terminá prea bine in câte ¾ de óra.

Cu ocasiunea noului recensementu diariele scotu la lumina cifre comparative despre poporatiunea Vienei. „Neue fr. Presse“ arata, cá in secolulu alu 18-lea pe la 1754 Vien'a avea numai 175,460 de locuitori; acelu numeru crescuse până in anulu 1820 la 260,244, in a. 1850 ajunsesse la 431,147, in a. 1875 la 673,865, éra numeratur'a de acum a datu 707,532. Tóte acestea se intielegu numai despre urbea vechia cu vechile sale suburbii; éra daca se adaoga si poporatiunea comunelor de prin pregiuru, pe care Vien'a le-a incorporatu si óresicun absorbitu, inghititu in sine, apoi si garnisónele militare, atunci poporatiunea este 1,220,000 suflete, adeca mai multu de ½ din cáti locuitori are Transilvani'a.

Romania.

Din capitala avemu mai multu numai sciri de serbatori, care inse sunt placute la multi.

— Serbarea anului nou. Joi, dio'a de anulu nou, M. S. R. Domnulu, incongiuratu de cas'a Sa civila si militara, la órele 10 si jumetate de deminéti'a, a asistatu la servitiulu divin, oficiatu de inaltulu cleru in biserica mitropoliei, façia fiindu d-nii ministrii, inaltele corpuri ale statului si oficiari de tóte gradele.

M. S. R. Domnulu, dupa oficiulu divin, a trecut in revista detasiamentele trupeloru insirate in curtea mitropoliei, si a primitu defilarea.

Apoi Mari'a Sa Regala a trecut in apartamentele mitropolitului Primatu, unde, Inaltu Prea Sánti'a Sa a esprimat mai ántaiu felicitarile inaltulu cleru prin urmatórele cuvinte:

Prea Inaltiate Dómné,

Cu ocasiunea anului nou, clerulu romanu recunoscatoriu pentru pietatea cu care la tóte ocasiunile Mari'a Vóstra Regala sciti dá inalt'a pilda de respectulu si devotamentulu ce cu totii datorimu bisericei si religiunei Domnului nostru Isusu Christos, vine in persón'a mea, cu profundu respectu, a supune tronului Mariei Vóstre Regale caldurósele sale felicitari si asigurările celei mai sincere iubiri si devotamentu ce conservamu atátu Mariei Vóstre

Regale, cátu si iubitei nóstre Suverane, M. S. R. Dómn'a, Augusteí Vóstre familii.

Se traiésca Mari'a Vóstra Regala intru multi si fericiti ani!

Se traiésca M. S. R. Dómn'a!

Se traiésca August'a Vóstra familia.

Apoi, d. ministru alu afaceriloru straine, in numele gubernului, a rostitu urmatórele:

„Consiliulu de ministri Ve róga, Prea Inaltiate Dómné, cá se primiti, pentru Mari'a Vóstra Regala si pentru M. S. R. Dómn'a, felicitarile sale cele mai sincere si mai devotate pentru anulu acesta nou, urari cá, in acestu anu, precum si in cei urmatori, se poteti culege pentru acésta tíera fructele pazei, cari se fia totu atátu de nutritórie, pe cátu au fostu de glorióse acelea, pe cari le a'ti culesu pe campulu de resbelu.

Se traiesci Mari'a Ta!

Se traiésca M. S. R. Dómn'a!

Dupa acésta, d. C. A. Rosetti presedintele adunarei deputatiloru, s'a adressatu Mariei Sale Regale in modulu urmatoriu:

In numele deputatiloru poftescu Mariei Tale si M. S. R. Dómn'a, ani multi si in tóte fericiti.

Noi, Mari'a Ta, vomu lucrá multu, cátu de multu, cá-ci numai astfeliu vomu potea dovedi tieriei si Mariei Tale Regale alu nostru devotamentu.

M. S. R. Domnulu a respunsu multiamindu tuturoru pentru sentimentele de dragoste exprimate Mariiloru Loru Regale, in acésta di, urandu cá anulu nou se fia unu anu de linisce si de pace, unu anu plinu de fericire pentru Romani'a, sperandu cá tóte scumpele ei dorintie, cari sunt si ale Mariei Sale Regale, voru fi implinite.

Apoi a salutat pe fia-care cu traditional'a urare: „La multi ani!“ (Monit.)

— (Balulu Curtii.) In sér'a dilei ántaiu a anului a fostu la Palatu, obicínuitulu balu alu Curtiei. La órele 10 MM. LL. RR. Domnulu si Dómn'a au trecut mai ántaiu in salonulu Gobeliniloru, unde se aflá corpulu diplomaticu si unde au tinutu adunare, primindu felicitarile d-loru siefi de missiuni si ale socielor d-loru, precum si acelea ale personalului legatiuniloru respective. Apoi au mersu in salonulu albu, unde se aflau I. P. S. S. mitropolitulu Primatu, Monsignorele episcopulu catholicu, d-nii presiedinti ai corpuriloru legiuitóre, d-nii ministrii, d-nii generali ai armatei si inaltii demnitari ai statului cu soçiele d-loru, cari asemenea au prezentatu urari Mariiloru Loru Regale. De aci, Domnulu si Dómn'a, dupace au trecut in salonulu rosiu, unde se aflau d-nii oficeri superiori din garnisóna si mai multi oficeri straini, invitati la acésta serbare, Mariile Loru Regale au facutu intrarea in sal'a tronului, unde erau adunati numerosii invitati, domni si dómné, cari au prezentatu felicitari pentru anulu nou.

La acésta serbare erau façia, afara de persónele mai susu mentionate, membrii ai inaltelor curti de cassatiune si de compturi, curtile si tribunalele, consiliulu municipalu, corpulu professoralu, functionarii superiori si siefi de servicii ai diferiteloru ramuri ale administratiuniloru publice. Armat'a, gard'a orasienésca, proprietatea si comerciulu, aveau asemenea numerosi reprezentanti la acésta serbare, la care au luat parte aprópe 2000 persóne. Mariile Loru Regale s'au intretinutu in totu timpulu, in modulu celu mai gratiosu, cu cei mai multi din domnii si dómnele presenti, si dantiulu a urmatu fórte animatu.

La ór'a 1 s'a servitu supeulu in sal'a cea mare de pranditu, la care d-nii invitati au luat parte in serii.

Balulu s'a sfersitu printr'unu cotilionu, care a urmatu cu veselie până dupa órele 3 de deminéti'a. (Monit.)

— In 12/24 Ianuariu se va dá celu de ántaiu balu alu Societatiei de binefacere Elisabet'a Dómn'a. Precum in anulu trecut, asia si acum dómnele si domnisiórele care voru merge la acelu balu, au se pórté costumulu nationalu romanescu. Balulu se dá in teatrulu celu mare. Adeca portulu anticu romanescu (alesu firesce cu multu gustu din diversele porturi romanesci) e introdusu definitivu in salóné; in baluri si in tóte adunarile elegante. Se incercase odata dómn'a Mariti'a soçi'a lui G. Bibescu fostulu domnu cu unu costum prea frumosu, dara inainte cu 35 de ani nu a fostu imitata. Elisabet'a Dómn'a a reusitu minunatu si in acestu ramu alu vietiei nationale.

R u s s i a.

Citim în „Telegrafulu“ din București următoarea corespondență interesantă:

St. Petersburg, 21 Decembrie 1880.

Cu apropierea serbatorilor, capitala lui Petru cel Mare se află inundată de nise adevărate bande de cersietori: — omenii înbracați în sdrenție, tineri și betrani, copii și femei — paru ar fi nise sate întregi, care 'și-au reversat poporațiunea lor asupra capitalei. Cine sunt acești omeni fără adăpost și fără mijloc de existență, aruncați din domiciliul lor pe un frig de 23° Reaumur sub zero? Eă întrebarea ce 'și face „Petersburger Zeitung“. Curioși sunt d-nii redactori ai acestei foi; traiesc în Rusia, se dicu chiaru rusi de origine și până acuma nu recunosc nici înfățișarea țieranului rusu.

Elu este, elu, lipsitu de mijloc și fuge de prin satele unde domnesce fometea.

Politi'a capitalei face totulu pentru a opri acēsta invasiune a țieranimei în stralucit'a resediență a țierilor și prin urmăre ve poteti inchipui, ce aru fi fostu dacă acēsta stavila nu aru fi esistat, — dacă cu tōta asprimea și brutalitate poliției nōstre, totusi stradele sunt pline de bande care cersiesc. Eri trecēdu prin strad'a Colocolnaia mi s'a intemplat a fi inconjurat de femei și copii, cari se agatiau de hainele mele, urlandu și plangēdu cu desperare; frigulu eră aspru, aspectulu copiilor abia acoperiti cu niste sdrenție eră îngrozitoru; dandu-le tōta monet'a mea merunta, emotionatu cum am fostu m'am aruncatu în o birja pentru a nu mai fi opritu în drumulu meu.

Acesta e ultimulu cadou alu anului care se duce, cadou hidosu și înbracatu în sdrenție!!

Dar acesta nu este uniculu cadou lasatu de anulu 1880 care trece în vecinicie; citescu în „Berec“ și în „St.-Peter. Herold“ că în lun'a Januarius vomu avea unu processu politicu colossalu. — Pe banc'a acusatiloru voru apare 130 persōne; instructiunea judecatorēscă e scrisă în cestiunea acestui processu, și sunt gata a fi distribuite d-loru jurati, 20 de volume. — Se dice că, fiindu-că acusatii sunt simplii propagatori ai socialismului și fiindu-că nici unu asasinatu politicu, nici o explosiune, sēu alte delictē de acēsta natura nu îngreuiadia actulu de acusatune, processulu va fi judecatu de jurati, eră nu de consiliulu de resbelu.

Asia dar ērasi vomu vedea 130 tineri plini de unu înaltu patriotismu pentru țier'a lor, plini de abnegatiune și inteligenti, prezentandu-se, după o lungă deteniune preventivă în temnițele imperiului 'n faci'a publicului, declarandu în faci'a juratiloru profesiunea lor de credință și sfirsindu prin unu refusu formalu de a se aperi sēu a fi aparati. — ērasi intunereculu Siberiei, minele statului, 'i voru înghiti și pe acestia rūpēdu din sinulu societății fortiele cele mai vitale și mai capabile.

Vedeti dar, că sosirea anului nou va fi salutată de supusii țierului, cu tristetia și meditatiune.

V'am promis în precedent'a mea corespondență de a ve vorbi despre revoltele țieranilor de prin provincie imperiului; nu știu înse cum se intru în materia, căci faptele sunt prea numrōse și press'a le înregistrēdia din di în di; o simplă insirare a acestor turburări nu v'ar da de cătu o concepțiune numerică despre evenimentulu de care vrēu se ve vorbescu, dară numirile geografice ale imperiului rusu fiindu fōrte pușinu cunoscute de publicu, plictisescu pe cititoriu și facu se 'i alunecă ochii peste rendurile tiparite cu cūvinte stranie și neintielese; ēta pentru ce ve voiu da numai 2 sēu 3 fapte, dară care voru face ēre-care înpresiune asupra cititoriloru și le voru da o idee despre ilustratiunile ce se petrecu în imperiulu rusu.

În județulu Cigrinu, guvernamentulu Kiew, trei sate mari s'au resculat, declarandu că pământurile Statului și ale proprietariloru mari le apartin de dreptu; fiindu biruite prin fortia armată; parchetulu a descoperitu că acēsta turburare se pregătise de multu timp; că înainte de a ajunge la fapte țieranii s'au constituit în societate secretă sub numele de Drujina; că 500 de membri ai aceste societăți s'au ocupatu, în timpu de căte-va luni, cu facerea de arme, din cōse și alte instrumente de agricultură; s'au gasitu nise depozite de aceste arme primitive. — Bietii țierani credēu posibilu de a face pieptu cu aceste instrumente, soldatiloru cari avēu arme cu focu. — Resultatulu turburariloru este, că 700 de țierani sunt întemnițati și trimisi în Siberi'a.

În orasiulu Rostof pe Don o multime, care se aduna aici în timpulu de stagnatiune alu afaceriloru de industria locală, s'au aruncatu cu furia asupra locuinițelor înaltiloru functionari, distrugēdu mobile, tapiserie, și totulu ce le cadea sub mână. — Caus'a turburariloru se dice că a fostu asprimea cu care politi'a strimtoră mass'a lucratoriloru fără adăpost și fără muncă.

În guvernamentulu Kostroma unu satu mare Vasilkov a disparutu. — Diariile russe dicu că tōte cercetarile facute de administratiunea locală au remasu până acuma infructuōse. — Poporațiunea acestui satu, în povarata de birurile pe care nu le mai putea scōte din pământurile sterpe unde este asediată, a parasitu, cu familie și cu totulu ce au potutu transportă, locurile stramosiești și s'a înprastiatu în tōte partile.

În guvernamentele Ecaterinoslav, Penza Saratov, turburările nu mai încetēdia și abia nabusite în unu locu, isbucnescu în altulu.

Cum lucrēdia guvernulu faciă cu aceste turburări ale țieraniloru? Se ve dau unu exemplu, care pōte sluji că tipu generalu în acēsta privință; în satulu Colo, guvernamentulu Tobolsk, s'au resculat țieranii asupra pristavului, care facuse din acestu satu unu harem alu seu propriu; insultati prin conduit'a acestui functionariu care rapia din sinului unei oneste familii de țierani pe tener'a fata, pe nevasta, pe sora pentru a satisface pasiunile sale brutale; dară pedēps'a aplicată

a fostu aspră; pristavulu s'a gasitu batutu sdrobitu, și aruncatu afara din satu pe jumătate mortu. — Ce face pristavulu? Venindu-și în sine, elu telegrafiadă la residenti'a provinciei cătra guvernatoru, că țieranii satului s'au resculat contra autorității sale și prin urmăre contra imperatului. — Telegram'a a isbutitu; peste douē dile guvernatorulu în persōna, însoțitu de unu statu maioru, cu 300 de cazaci după densulu a navalitu în satu; țieranii fura adunati pe piaț'a satului; femeile și copii în desperare plangeau. — Eă cum nareadia Ruski Curier acestu intristatoru episod:

— Cine este perturbatorulu? — exclama guvernatorulu cu unu aeru martialu.

Multimea tace.

— Ve dau o jumătate de ora pentru a'mi remite pe cei cari sunt initiatorii turburarei. — După espi-rarea acestui terminu, dacă nu voiu avea respunsu, voiu ordonă cazaciloru se faca focu asupra vōstra și a copiilor vostri.

Aceste cuvinte sunt urmate de încarcarea armelor de cătra cazaci. — O miscare îngrijitorē în mass'a țieranimii și din sinulu ei esu vre-o 50 de betrani, cari se punu în faciă guvernatorului.

— Fratiloru! esclama ei întorcēnduse cătra țierani. — Pentru mir (satulu întregu) ne vomu sacrifică, suntemu betrani. — Apoi adresandu-se cătra guvernatoru dicu cu glasul nabusitu:

— Noi suntemu perturbatorii.

Guvernatorulu ordonă imediatu încatusiarea betraniloru cu lantiuri expressu aduse și după acēsta pe piaț'a satului sosescu cara întregi de vergi. — S'a începutu o bataie înfioratōre asupra țieraniloru, cari stau insirati de-a-randulu, fiindu batuti din 10 în 10.

În ceea ce privește pe bietii betrani, oșele lor voru putred în temnițele statului.

Credū că acestu tablou nu cere comentariu.

Aci aveti o trasura fotografică despre legalitatea rusă. — Acēsta este domni'a cnutului. — Și candu citesti sau audi naratiunile desgustatōre ale acestor explorari civilisatōre ale guvernului rusu, 'i amintesci de numele cu care a stigmatizat acestu imperiu vestitul scriitoru alu seu Herzen: „Acesta este imperiulu Knuto-rusu.“

Cartile bisericesci.*)

„(Raportulu, privitoriu la revisuirea și editarea cartiloru bisericesci, prezentatu comisiunei sfântului sinodu de preasfintitulu Melchisedecu, episcopulu de Romanu, în sesiunea de tōmna a anului 1880).“

„Literatur'a nōstră bisericescă, în timpu aprōpe trei sute de ani, a facute cele mai mari servitii natiunei nōstre, pe de o parte prin răspandirea în poporu a salutareloru ideii religiōse și morale ale creștinismului, eră pe de alt'a prin pastrarea unității limbei romane la romanii de pretutindenea. În privirea I-a: cartile nōstre bisericesci au avutu și au acelu privilegiu excepționalu, că fiindu traduse într'o limbă intielăsa de poporu, fă-carele pōte trage din ele folosulu sufletescu, mai multu sēu mai pușinu, după zelulu seu și după starea dezvoltării sale intelectuale și morale; ceea ce nu se intempla totu asia și cu alte nēmuri crestine, cari pentru cartile bisericesci, întrebuintiēdia vre-una din limbele mōrte, pe care le intielegu numai acei ce le invatā, că pe nise limbi mai multu sēu mai pușinu straine. Romanulu are unu mare privilegiu — de-a audī și în biserica aceeași limbă, pe carea o a invetiātu dela muma-sa și cu care se servește în traiulu seu casnicu și socialu.

Noi suntemu datori cu cea mai mare stimă și evlavie literatiloru romani din trecut, atātu clerici cătu și laici, din tōte provinciile romane, cari, după ce au lucratu pentru introducerea limbei romane în biserica loră natională, au știut se o cultive, se o îmbogățiescă după potință, se o conserve în starea cum o a formatu și dezvoltatu istori'a natiunei nōstre, și se ni o predea nouē celor de astadi, că pe o mostenire nepretinuită, aratandu-ne totu-odată și calea pe care trebuie se continuam și noi mai departe în cultur'a, dezvoltarea și conservarea ei.

În privința unității limbei nōstre nationale, literatur'a nōstră bisericescă a fostu și este unulu din cei mai mari factori, care au contribuit la pastrarea aceste unități. Este multu timp de candu romanii s'au despartitu istoricesc și politicesc, formandu deosebite grupuri, printre deosebite nationalități și sub deosebite guvernăminte, cari nu poteau avea interese de a conservă unitatea natională a romaniloru nici într'o privire; limb'a loră înse, cu tōte tendințele opuse, a remasu aceeași, pentru-că a avutu aceeași carte, aceeași literatură bisericescă, prin care își cultivau inteligenti'a și anim'a. Ori-unde se sciă ori se tipărea o carte bisericescă română, aducea lumina și invetiatura totoror romaniloru, ori în ce țier s'aru fi aflatu ei, pentru-că ea eră scrisă în limb'a comună totoror romaniloru, fă ea esita din tipografele Moldovei, ale țierei muntenesci, ale Ardealului, ba chiaru ale Ungariei și ale Basarabiei. Tergovistea, Sucev'a, Bucureștii, Jasi, Govor'a, Sf. Sav'a dela Jasi, Râmniculu, Cetățiu'a dela Jasi, Sneagovulu, Radauti, Buzeu, Monastirea Nēmțiului, Brasiovulu, Dubasarii, Sibiulu, Kisineulu, Oradea, Belgradulu, Bud'a, — ba chiaru și Blajulu unitu, tōte localități departate

*) Amu promis în Nr. 104 din a. tr. că vomu reproduce acestu operatu depus pe mēs'a s-tului sinodu alu Romaniei, pentru-că se damu ocaziune la o desbatere cătu se pōte mai seriōsă a acestei cestiuni de importanță supremă, mai virtosu după ce ea fu discutată și până acuma în o parte a pressei din Romania, uneori chiaru în tonu passionat, precum nicidecum nu s'ar fi cuvenitu. Noi vomu ascultă pe venerabilele episcopi raportorū până în capetu, punendu-ne asta-data freu la orice reflecșiune ce amu avea se 'i facem și noi.

Red. Obs.

unele de altele prin mari distanțe și înprasciate prin diferite țieri și natiuni, produceau carti romanești pentru romanii de pretutindenea, din Muntenia, din Moldova, din Ardeal, din Rusia, din Ungaria, din Bucovina, din Turcia, din Serbia, din Bulgaria. Eă ce mare servitiu au facutu cartile bisericesci romane, cu limb'a loră populară română, unității limbistice a nēmului românesc. Biserica cu cartile sale a fostu o adevărată scōla de cultură și pastrarea limbei și de iubire natională între deosebite ramuri ale nēmului nostru, înprasciatu prin o multime de țieri și nēmuri deosebite, de multe-ori fōrte dūsimate numelui de romanu. Acēsta binefacatōrie înriurire asupra limbei romane o a exercitat biserica și literatur'a ei până în dilele nōstre. Noi șcim cu totii, că în Romania nōstră, până nu de multu, au existatu tipografii pentru cartile nōstre bisericesci la mitropoli'a din București, la mitropoli'a din Jasi, la episcopi'a din Buzeu, la monastirea Nēmțiului, la episcopi'a de Râmnicu; chiaru în Basarabi'a, înca până nu de multu, a existatu în Kisineu o tipografie bisericescă, înființată după luarea Basarabiei și conservată prin vrednicii de amintire arhiepiscopi și episcopi ai Basarabiei: Gavrilu, Dimitrie, Irinarchu și Antonie; acum înse ea nu mai există, și cartea românească din bisericele Basarabiei pere vedindu cu ochii, înlocuindu-o cea slavonă. Acēsta înse nu trebuie se ne mire prea multu, dar ceea ce trebuie se ne puna pe gându și se ne intristedie fōrte multu este că, de vreo 20 de ani, chiaru în Romania liberă, în Moldova și Muntenia, nu mai există nici o tipografie de carti bisericesci. — Cele din urmă ce au existatu, s'au închis și sequestratu de guvernulu romanu cu ocazi'a secularizării averiloru bisericesci sub domni'a principelui Cuza. O singură tipografie de carti bisericesci romane există astadi la Sibiulu în Ardealu, înființată de repausatulu întru fericire mitropolitulu Andreiu Siaguna, în care s'au retiparitu multe carti bisericesci.

Se s'a intemplat în țier'a nōstră în acestu periodu de 20 de ani, de candu s'au desfintiatu tipografiile de carti bisericesci?

În acestu intervalu tōte spiritele, din tōte starile societății nōstre, au fostu coprinse de o mare aprindere a sentimentului nationalu, de o nesuștință neînvincibilă cătra reforme și prefaceri în starea nōstră politică și socială. Resultatele acestei porniri au fostu mari, nu le potemu tagadū. Dar, că ori-ce aprindere, n'a fostu scutită nici de esagerări și de gresieli. Multor'a li s'a parutu, că totu ce a existatu în trecutul nostru a fostu reu, trebuie se parasitu, trebuie se prefacutu, trebuie se modernisatu. A strică este ușioru, a creă este greu. Ideile cele nouē și institutiile cele nouē s'au gasitu gat'a și s'au împrumutatu dela alte natiuni, mai civilizate decât noi. Biserica românească înse nouă și literatură bisericescă nouă nu s'a potutu gasi gat'a nicaire și a se transportă în țiera. — De aceea, ele au remasu în o stare înapoiată și potemu dice în neglijență. Nu este aci locul a ne întinde asupra stărei biserice nōstre în genere, bună sēu rea; aci avemu a ne ocupă numai de cartile bisericesci.

În curgere de 20 de ani, la noi în Romania nu s'au mai tiparitu carti bisericesci, afara de câteva tiparite în monastirea Nēmțiului, unu Ceaslovu și o Liturgiă, cari se datoiescu zelulu celor din urmă stăreți ai acelei monastiri, arhimandritulu Gerasimu și Temoteiu, cari au întrebuintiatu la acēsta propriile lor mijlōce, și apoi lips'a de ele i'a facutu se încetēdie. În timpulu acesta, trebuința ce se simțiā în țiera de carti bisericesci, s'a îndeplinitu prin resturile editielorū facute de repausatulu mitropolitulu Nifonu în București în tipografi'a ce fusese înființată acolo de densulu, și de cele facute de repausatulu episcopu alu Râmniculu Calinicu, în tipografi'a înființată acolo de elu și după mōrtea sa dăruită de elu, împreună cu o parte din cartile remase, primăriei din Craiova; de asemenea din restulu cartilorū remase de la neuitatulu mitropolitulu Andreiu Siaguna la Sibiulu.

De și înse acum nu s'a facutu nici unu pasiu seriosu pentru înlăturarea acestui mare reu — lips'a de carti bisericesci, — nu potemu trece cu vederea tendința ce s'a manifestatu și mantine de unu timpu în multe spirite din societatea nōstră, atātu în membrii clerului, cătu și la multi dintre mirenii carturari; tendința, care împinge la reforme și în ramulu literaturii propriu dise bisericesci; tendința, care constă a) în introducerea neologismelorū limbei literare moderne, și în cartile bisericesci, cu alte cuvinte, în purismulu exageratu alu limbei, cu care romanii au fostu istoricesc în contactu, și înlocuirea lor cu expresiuni latine sēu franceze introduse din nou; b) în înlocuirea literelor cirilice cu cele latine, după cum se obișnuiesc astadi în genere în scrierea și literatur'a română. Nasuirea acēsta se manifestēdia mai cu sēma la preotii cei tineri într'unu modu cu totulu nematuru și fără logică, cari singuri dela sine, fără cunoscintie limbistice, modifica după placulu lor expresiunile întrebuintate în cartile bisericesci, crediendu prin acēsta, că își dau recomandatie de omeni ai progresului. Ba înca unii s'au apucat singuri dela sine, d. e. în Craiova, se tipărăscă cartile bisericesci după ideile lor cele înguste, pūindu-se sub firm'a unui evreu tipografu din acelu orasiu, carele înca din anulu trecut a publicatu unu anunțiu, că s'a hotărātu a corege și a tipări elu tōte cartile bisericesci romane. Mai mare insulta de cătu acēsta nu pōte fi pentru biserica nōstră! Casulu acesta s'a adus la cunoscintia sfântului sinodu în sesiunea trecută de cătra Înaltu Prea Sfintitulu mitropolitulu alu Moldovei.

După ce subscrisulu și-a datu sēma de trecutulu literaturii biserice romane, de marea ei însemnată pentru unitatea limbei nōstre nationale și de influența ei asupra culturii intelectuale și morale a poporului romanu, mi-am pus întrebarea: bine este ēre, că noi în literatur'a bisericescă se rumpem cu tradițiunile biserice nōstre, cele atātu de binefacatōrie în trecut, și se damu poporului nostru prin biserici carti cu o limbă nouă, în care scriu și vorbescu invetiati moderni, cari

au petrecutu prin scoli in strainatate si in tiéra, o mare parte a vietii, si au invetiati mai multe limbi, si cari s'au obicinuit a'si exprima cugetarile lor in acele limbi, si dintre cari multi nici si-au datu ostentia a'si invetiá bine limb'a lor natala? Folosi-va, ori mai multu va pagubi pe poporu, candu biserica ii va vorbi cu o multime de cuvinte neintielesse pentru elu? Pricepe-va romanulu ardeleanu, bucovinenu, basarabianu etc., candu va audí in biserica frantiusimele limbii moderne din Bucuresci séu din Jasi. Eu amu respunsu la aceste intrebari negativu, si m'am decisu a propune de a se pastrá cá o comóra nepretiuata limb'a unitara romana din cartile bisericesci existente.

Dicendu aceste, nu intielegu a face din limb'a cartiloru bisericesci o limba stationara, nemiscata, o limba neschimbata pentru vecinicie: acésta este sórt'a numai a limbiloru mórté, cari traiescu numai in carti. Limb'a bisericeii nóstre este o limba vie, cá si poporul ce o vorbesce; limb'a poporului cu timpulu se pface, se inogatiesce, se cultiva. Biserica, tíndu séma de acésta, totusi nu trebue a se grabi cu innovarile, dandu timpu poporului a se obicinu cu formele cele noue, ale primí séu ale respinge, si le va primí si ea, candu ele voru deveni proprietate a poporului. In privintia purismului limbéi, biserica are traditiunile ei, dupa care purificarea, de si se face, inse fára grabire si tréptatu, éra nu príptu si radicalu. (Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Reuniunea femeiloru romane din locu), care are de scopu infintierea unui institutu de fetitie, a decisu in ultim'a sa siedintia arangiarea unui balu costumatu „Calicot“, in favórea fondului reuniunei si totu-odata au alesu unu comitetu de 10 dame pentru a face pasii necesari in caus'a acésta.

S'a decisu mai departe, cá damele care voru participá la balulu acesta, se appara tóte in costumu si anume intr'acela, care se vede in jurnalulu germanu „Cornelia“ din Iuliu 1880 dupa figur'a 93. Costumul alesu in colórea crème cu flori si cordóne rosii-granatiu va fi espusu la domnulu comerciant Hamrodi in piati'a mare, unde singuru se va potea procura cu pretiulu moderatu ficsatu de 14 fl. la care se intielege costumu, eventaile, flori, manusi si pelerina. Ser'a de balu se va anuntia la timpulu.

— (Apelu cátra tóte damele romane)* Onorabile Dóme si Domnisióre! Amabile surori! Un'a dintre cele mai nobile missiuni ale secului nostru este aceea, de a ajutá pe cei lipsiti si a mangaia pe cei necajiti.

Din acésta consideratiune manecandu damele romane din Gherl'a, intrunindu-se la 11 Decembre an. tr. in siedintia plenaria, au hotarítu infintierea unui fondu, din care se se ajutore elevii mai lipsiti ai institutului pedagogicu din Gherl'a, mai alesu in timpulu candu acestia sunt atacati de morburi. — Inceputulu la infintierea acestui fondu s'au hotarítu a se pune prin arangiarea unei loterie de manufacture ale dameloru romane de pretutindenea.

Vocea lipsei si a nepotentiei fratiloru nostri, — cari adese-ori nu au nici páne uscata pentru de a'si aliná fómea, éra atacati de morburi nu au cu ce se lecuí, — vorbesce destulu de elocinte la anim'a fiecarei'a dintre D-vóstre; si pentru aceea speramu, cá nici un'a nu ne veti denegá sucursulu de lipsa la acésta intreprindere a nóstra, care tientesce la alinarea lipsei si stergerea lacrimeloru.

In acésta firma sperantia ne adressamu la simtiulu de compatiuire a D-vóstre cu rogarea, se benevoiti a face ceva lucru de mana si acél'a a ni-lu tramite pána la serbatorile ss. pasci, pentru de-alu pune intre obiectele de sortire.

Ne veti deoblega prea multu, déca si pána atunci veti benevoiti a ne avisá despre incuviintiarea cererei nóstre si luarea in lucrare a cutarei manufacture in scopulu indicatu.

Correspondintiele in acésta privintia sunt a se tramite la adress'a V.-Presidentei Ludovic'a Borgovanu n. Antonu, — ér' obiectele de sortire la adress'a manipulantéi Mari'a C. Popu.

Gherl'a, in 1 Ianuaru 1881.
Mari'a L. Bercianu m. p., presidenta; Ludovic'a Borgovanu n. Antonu m. p., v.-presidenta si compatabila; Mari'a C. Popu m. p., manipulanta; Ann'a C. Popu m. p., secretara; Elen'a Biltiu m. p., cassara.

— (Universitatea Franciscu-Iosifu). Maiestatea Sa a binevoitu a permite, cá si universitatea din Clusiu intemeiata prin legea dela 1872 se pórté titlulu dupa numele Maiest. Sale.

— (Recrutarea) se face in lun'a lui Martiu

*) Acestui apelu inspiratu de sentimentele cele mai nobili filantropce ii faceamu locu cu tóta placerea, si daca nu ne ar fi venit invitare de a dreptulu.

Red. Obs.

dintre tinerii nascuti in anii 1861, 1860, 1859. Listele au si inceputu a se espune pe la prefecturi si municipalitati, inse numai pe câte 10 dile. Cei cari au cauza drépta de a reclama (la cramá dice poporulu), se isi deschidia ochii de pe acuma, se mérga la comisiune pána nu le trece terminulu, cá se nu o patia.

— (Esplosiune teribila) de caldare s'a intemlatu in 16 Ian. la Mediasiu intr'o fabrica de spirtu, cu atáta putere, in cátu a derimatu si unu parete, éra cátiva lucratori de prin pregiuru au fostu opariti atátu de cumplitu, in cátu nu se crede cá voru remanea in viétia.

— (Anotimpulu.) S'a inceputu érna cum se cade. Inca si in dio'a de Craciunulu nostru ploase pána cátra amédi; de atunci a inceputu se ninga câte puçinu, éra dela 15 incóce s'a pus nea grósa, buna de sania. Dupa tóte scirile venite din alte parti ale tieiei nóstre, amblarea timpului cá de 10 dile incóce este tótu cá pe aici. Din Romani'a se scrie asemenea, cá dela anul nou incóce érn'a intrá in drepturile sale, tómn'a indelungata a fostu spre mare folosu mai alesu pentru clasele lipsite a le locuitoriloru. Pretiulu lemneloru de arsu, care anume in capitala ajunsesera intr'o epoca se fia mai scumpu decâtu in Vien'a, sau moderatu precum nu mai fusesera de multi ani. Aici avemu geru si pána la 19° R.

Bibliografia.

— Fragmente din istoria romaniloru de Eudoxiu bar. de Hurmuzaki, editiunea ministeriului culteloru si alu invetiaturiloru publice, tomulu ántaiu cu portretulu lui Eudoxiu Hurmuzaki. Bucuresci, din stabilimentulu pentru artele grafice: Socecu, Sanderu & Teclu 39 Strad'a Academiei, 39. 1879.

— Manualu de Stilistic'a cu indicatiuni si exemple de teme pentru scótele secundarie de ambe-sexele de M. Strajanu, licentiatu in litere dela Universitatea din Bucuresci, doctoru in filosofia dela Universitatea din Giessen si professoru de limb'a romana la liceulu Mateiu Basarabu. Bucuresci, editura librariei Socec & Comp. 7 Calea Victoriei 7 1880. Pretiulu 2 lei noui.

— Gr. Cretiescu Dreptatea divina. Bucuresci, tipografia Teodoru Michalescu, 8 Strad'a teatrului 8 1880. Pretiulu 1 leu nou. Depozitu la tóte librariile din capital'a Romaniei.

— Limb'a romanésca, gramatica rationata pentru incepetori. (Pusa in sistemu asia cá se disvelésca nu numai limb'a, ci si cugetarea; cá se deprinda nu numai a scrie corectu, ci si a vorbi dreptu), de Vasile Jonescu, professoru de limb'a romana la institutulu normalu „Vasile Lupu.“ Cartea I. Analitic'a. Opu autorisatu de ministeriulu instructiunei publice cu ofici'a Nr. 11,459 din 1879. (Proprietatea si editura d-lui Th. Codrescu). Pretiulu 1 leu nou. Jasi, tipografia Buciumului romanu 1879.

— Compendiu de Igien'a generala si aplicata, de Const. C. Codrescu, doctoru in medicina, medicu primariu spitaleloru cassei St. Spiridonu din Iasi, professoru de igiena la scól'a normala si la liceu. Membru consiliului de igiena si alu consiliului generalu alu judetului Tutov'a. Directoru generalu alu eptropiei Spitalului „Barladu si Elena Beldimanu.“ Barladu, tipografia Asociatiunei „Unirea“ 1880. Pretiulu cinci lei noui.

— Ratacirile lui Odysseu poema epico-traditionaria in 15 canturi dupa Homeru, traduse in versiuri de Sim. P. Simonu, studinte gimn. Pretiulu 50 cr. v. a. Blasiu, 1880. Tipografia seminarului gr.-cath.

— Mirés'a morméntului séu Logoditii fára voie traducere de N. C. Bucuresci, tipografia Moderna Gregorie Luis. 21 Calea Victoriei 21,

— Raportulu comitetului societati pentru cultura si literatur'a romana in Bucovin'a despre trebile si lucrariile sale in anul 1879. Cernauti, 1880 Cu tipariulu lui Rudolf Eckhardt.

— Amvonulu fóia bisericesca pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre. Ese de doue-ori pe luna, câte 2 1/2 cóle; pretiulu de prenumeratiune pentru Austro-Ungari'a 6 fl. v. a., éra pentru Romani'a 16 lei la anu. Prenumeratiunea se póte face numai pe anul intregu, inse cu favórea anuntiata la finea fóiei. Oradea mare, 1/15 Jan. 1881.

— Biserica si Scól'a. Fóia bisericesca, scolaristica, literaria si economica. Ese o data in septemana, Duminec'a. Anulu V. Pretiulu abonamentulu: Pentru Austro-Ungari'a pe anu 5 fl., pe o jumetate anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainatate pe anu 7 fl., pe o jumetate anu 3 fl. 50 cr. Pretiulu insertiunilor: Pentru publicatiunile de trei ori, ce continu cam 150 cuvinte, 3 fl., pána la 200 cuvinte 4 fl. si mai susu 5 fl. v. a. Correspondintiele se se addressede Redactiunei dela „Biserica si Scól'a“ in Aradu, la institutulu pedagogico-teologicu, éra banii la secretariulu consistoriului romanu orthodoxu din Aradu.

— Revist'a paduriloru, diariu scientificu, economicu, comercialu si industrialu, apare in Bucuresci in fia-care luna. Anulu I. Redactatu de P. S. Antonescu Remusi, cu concursulu unui comitetu compusu din barbati speciali. Benedictu Piso, ing. forestieru, Maioru C. Capitanénu, majoru din statu-maioru, fostu

atasiatu la observatorulu din Parisu, I. C. Eleutherescu, ingineru forestieru, fostu elevu alu scólei din Nancy, G. Gavrilescu, ingin. forestieru, fostu elevu alu scólei din Aschafenburg, I. Chihaiu, ing. forest. fostu elevu alu scólei din Nancy, C. S. Antonescu Remusi, doctoru in medicina din facultatea de Parisu, Aristide Eustatiu, doctoru in drept. din facultatea de Parisu, A. Boicescu, doctoru in medicina din facultatea de Parisu. Ori-ce cestiune juridica raportata la paduri se póte adressá d-lui Aristide Eustatiu, strad'a Salcii Nr. 15. Sumariu: Precuventarea. — Creditulu agricolu. — Érn'a actuala 1880—1881. Padurile nóstre. — Transportulu lemneloru. — Valórea comerciala a lemneloru. — Varietati. Pretiulu abonamentulu: In tiéra 15 franci. Afara din tiéra 20 franci. Abonamentele se facu pe unu anu cu incepere dela 1 Ianuaru. Ori-ce cereri privitorie la redactia si administratia acestei foi, se va adressá la ingin. forestieru P. S. Antonescu Remusi, 48 calea Victoriei. Bucuresci, tipografia Academiei romane (Laboratorii romani) 1881. DD. abonati cari isi voru schimbá domiciliulu, sunt rogati a incunoscinti'a administratia, spre a nu se perde numerile tramise.

Carti romanesci

care se afla la

W. Krafft in Sibiu.

Calindarie pe 1881.

Amicul Poporului de V. Roman . . .	50 cr., cu tram. franc.	55 cr.
Bunul Econom de Comsia si Brote . . .	45 „ „ „	50 „
Din tipogr. archidiecezana . . .	30 „ „ „	35 „
Micu (cirile) . . .	22 „ „ „	24 „

Carti scolastice

fara ridicarea pretiului, la ale D-lui J. Popescu damu si rabatu.

Requisite de invetiamentu.

Map'a tieriloru tienestorie de coron'a Ungariei pentru scótele populare, data de E. Bordeaux, 158 cm. lata 111 cm. inalta, pe pandia in mapa, necolorata fl. 5.—, colorata . . .	6.—
Map'a Europei, trad. de J. M. Moldovanu, 140 cm. lata si 120 cm. inalta, pe pandia, in mapa . . .	5.50
Map'a Semigloburile séu cart'a globului pamentescu, 131 cm. lata si 110 cm. inalta, pe pandia, in mapa . . .	4.50
Globuri terestre ajustate, 22 cm. in diametru . . .	7.—
Aparatulu metricu constandu din 12 obiecte, inpreuna cu esplicarea lor in limb'a romana . . .	4.50
Atlas de istoria naturala cu 250 figure colorate si cu prescurtare compl. a istoriei natur. a catoru 3 domen. leg. . .	1.75
Masina de computu cu globuletie albe si negre pe drotu (sirma) 3.20	

Album macedo-roman cu colaborarea generósa a 180 de scriitori si artisti din tóta Europa. Acestu monumentu neperitoru alu miscarei de simpatie a Europei si a Romaniei pentru cultura romanimeii din Peninsula balcanica, (caci se scie ca produsulu din vendierea Albumului este destinatu a marii fondulu scolasticu alu Societatei de cultura Macedo-Romana), nu póte lipsi din biblioteca nici unui Romanu, nu numai cá o opera patriotica, dar si ca cea mai frumoasa carte ilustrata, ce vreodata s'a publicatu la Romani. Edit. de luxu fl. 10.—, cu trimit. franc. fl. 10.15 „ ordinar. „ 4.—, „ „ „ 4.15

Alecsandri V., Teatru 3 vol. leg. fl. 12.50, 4 vol. bros. fl. 10.—	
— Poesii, 2 vol. leg. fl. 7.50, 2 „ „ „ 5.—	
— Prosa, 1 vol. leg. fl. 5.—, 1 „ „ „ 4.—	
Bolinteanu D. Poesii 2 vol. leg. fl. 7.50, 2 „ „ „ 6.—	
Negruzzi C., Scrierile. 3 vol. leg. fl. 10.—, 3 „ „ „ 7.50	

Seri'a intréga a classiciloru romani, coprindindu operele complete ale lui V. Alexandri, Constantinu Negruzzi si poesiile lui Dim. Bolinteanu in 12 vol. brosiate 25 fl. v. a., éra legatu frumosu in 11 volume 32 fl. 50 cr.

Acaftistulu prea santei nascatorei de Dumnedien si alte Rugaciuni, tip. cu litere, legatu finu in piele négra si auritu . . . 1.80 legatu finu in piele de chagrinu si auritu . . . 2.25 „ „ „ barsionu si auritu . . . 4.30

Albina Carpatilor, fóia beletristica, scientificá si literá cu ilustratiuni. Tomu I in 30 cóle cu preful de 3 fl., séu 7 lei 50 bani

„ II „ 30 „ „ „ 3 „ „ 7 „ 50 „	
„ III „ 48 „ „ „ 5 „ „ 12 „ 50 „	
„ IV „ 39 „ „ „ 5 „ „ 12 „ 50 „	

Alexandrescu G. M., Meditati, Elegii, Satire si Fabule bros. fl. 6.— Alexandri V., vol. III (Legende noue — Ostasii nostri) „ „ 2.— Alexi Th., Ai carté, ai parte. Romanu umoristicu . . . —.70

— Ciard'a alba. Naratiune poetica in 5 canturi . . . —.20

Antieritica brosiuri omonime publicate asupra celorlu doue congrese nationali bisericesci din 1873 si 1874 . . . —.25

Aricescu C. D., Flori dela Tusnadu, Poesii . . . —.40

— Istoria revolutiunei romane dela 1821. Cu portretulu lui Tudora Vladimirescu . . . 2.—

— Acte justificative la istoria revolutiunei romane . . . 1.50

Balcescu N., Istoria Romanil. sub Mihaiu Vitézulu „ „ 2.—

Bancilla P., Colindele Craciunului si ale Pasceloru „ „ —.25

Baritiu G., Dictionariu ungr.-roman. leg. fl. 3.50, „ „ 3.—

Broté Petru, Libera comuna reges. Resinariu, Schitia ist. Dorulu Romanului. Culegere de canturile cele mai noue. Ilustratu cu 12 gravuri xylografice „ „ —.60

Mireasa morméntului séu logoditii fára voie, cu ilustr. „ „ —.25

Popescu N. D., Istoria resbelului rom.-russ.-ture. 1875—1878. Partea I pána la 30 Augustu 1877. Partea II pána la finele resbelului. Cá preuiu câte unu tablou. Pretiulu incl. tramitarea francata (sub legatura) fiacare parti „ „ 1.40

— Prisonierulu rom. dela Plevn'a, novela contimporane. Cá preuiu unu tablou. Pretiulu incl. tramit. francata „ „ 1.40

— Pána acuma au esitu 6 tablouri, si anume Luarea Plevnei, Caderea Plevnei, Luarea Rahovei, Luptele dela Opanesu si Smardanu si Trecearea armatei rom. in Dobrogea. Din acestea se dau pentru fiacare brosiura din „Istor. resb.“ si „Prisonierulu“ unulu cá premiu, se capeta inse si separat a 80 cr. Tablourile sunt colorate, in formatu mare si executate frumosu.

Sterea Siolutiu Josifu, O lacrima ferbinte I. „ „ —.50

— Din memoriulu lui part. II. 50 cr. part. III. „ „ —.80

Pretiurile sunt notate in valuta austriaca. La comande din Romani'a primescu bilete hypotecarie si timbre postale, socotindu 40 cr = 1 leu. — Candu se facu comande din Austro-Ungari'a, se se tramita si pretiulu séu celu puçinu o parte din acesta. In casulu din urma restulu se va radica prin reeepere postalá. La cerere se voru speda carti singuraticé si sub legatura (Kreuzband), dar atunci pentru francare se urca pretiulu cu 10%. Sum'a acésta ni se va tramite prin assignatia post. dedata cu comanda.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.